

Slättåkras lokala utvecklingsplan

Uppdaterad 2012

Syfte

Bakgrunden till denna utvecklingsplan går via Slättåkras bygdeförening, som vid årsmötet 2011 lyfte frågan angående bygdens framtid. Ungefär samtidigt fick man kontakt med leaderprojektet Vår by – vår framtid, vars syfte är att stötta lokala utvecklingsgrupper i att utveckla sin bygd. Projektet ska bidra med metoder och verktyg för att hitta utvecklingsmöjligheter i bygden. Att arbeta fram en lokal utvecklingsplan är ett redskap att använda i det lokala utvecklingsarbetet. Alla i bygden bjöds därför in till ett framtidsmöte och efter det skapades "*Framtidsgruppen*".

Slättåkras framtida utveckling är osäker, då vi statistiskt ser en negativ befolkningstrend. Medelåldern ökar för varje år och få unga familjer väljer att flytta till bygden. Detta innebär att förutsättningarna för att bedriva en skola och affär gång på gång ifrågasätts. Även på grund av bristande kommunikationer ses Slättåkra som ett oattraktivt val av boende. För att kunna vända denna trend och lyfta fram Slättåkras fördelar och utvecklingsmöjligheter anser vi att det krävs ett gemensamt dokument med konkreta åtgärder. Detta ska underlätta för nya entusiaster att ta vid där andra har brunnit ut samt att vi får en gemensam bild av hur vi vill att Slättåkra ska formas inom den närmsta framtiden.

Slättåkras utvecklingsplan ska ligga till grund för ärenden som kan komma att gynna samhället, t.ex. i samspråk med kommunen, företagare och andra intressenter. Utvecklingsplanen ger en samlad bild av Slättåkras historia, utveckling och framtidsvisioner och utmynnar i en konkret åtgärdsplan där det tydligt framgår vad som ska prioriteras.

Efter långa diskussioner kring den historiska utvecklingen, dagsläget och framtidsutsikterna samlades Framtidsgruppen för att tillsammans skriva detta dokument. Processen har varit lång och gruppen anser att detta dokument ska vara levande på så vis att det vid varje årsmöte ska utvärderas och revideras. Ansvaret för detta arbete kommer att vara Slättåkra bygdeförenings.

Historisk bakgrund

Forskarna tror att folk bosatte sig i vår socken redan under den äldre stenåldern och då i huvudsak längs de två dominerande vattendragen Nissan och Slissån. När kristendomen infördes under 1000-talet betydde det att en kyrka byggdes och det blev en viss samling av bostäder och folk kring denna; grunden för Slättåkra kyrkby. (Slättåkra socken, kommun, bygd och folk, 1966)

Forskarna anser att de flesta av dagens byar och gårdar har sitt ursprung före 1500-talet men husen har på vissa håll, via olika skiftesreformer på 1800-talet, delvis flyttats isär. Folkmängden har succesivt ökat alltsedan de första bosättarna etablerade sig även om utvandringen på 1800-talet medförde en tillfällig nedgång även i vår socken. Socknen nådde sin befolkningstopp på 1940-talet då man hade närmare 2500 invånare och ett varierat

näringsliv samt en stabil kommunal ekonomi. Slättåkra var då sedan länge en egen kommun. (Johansson, 2002), (Slättåkra socken, kommun, bygd och folk, 1966)

1 jan.1947 bildades Oskarströms köping vilket medförde att invånarantalet över en natt minskade till 1290 personer och skatteunderlaget mer än halverades! (Slättåkra socken, kommun, bygd och folk, 1966)

Därefter har ytterligare två kommunala reformer minskat Slättåkras självstyre. Först sammanslagningen 1952 tillsammans med Kvibille och Holm och sedan 1974 när man blev en del av Halmstads kommun och både geografiskt och demokratiskt blev marginaliserade. Socken har f.n. en person engagerad i någon kommunal nämnd vilket naturligtvis minskar möjligheten till påverkan i ärenden som berör bygden.

Många äldre- och medelålders Slättåkrabor, anser nog att 1960–70-talet var de decennier då man haft bäst service och ”liv” i bygden. Exempelvis fanns det då flera skolor, postkontor, bank, bensinmackar, regelbundna bussturer, caféer, bibliotek, flera livsmedelsaffärer och samt ett rikt och varierat föreningsliv.

Topografiskt kan man dela in socknen i två delar. Östersocken utgörs av Nissans västra dalgång från Oskarström via Brandshult, Drared och Johansfors upp till Nissaström och Spenshult. Västersocken utgörs av Slissåns dalgång från Gräsås i norr till Slättåkra i söder. Båda områdena är relativt ”tätbefolkade” med öppet odlingslandskap runt bebyggelserna.

Mellan dessa dalgångar breder en kuperad, höglänt (> 200 m ö h.)och skogsklädd bergrygg ut sig. Här och var finns enstaka hus/gårdar eller småbyar. Det finns begränsat med tvärvägar mellan östra och västra delen av socknen; i princip bara den s.k. Hunnskogsvägen i söder. Den östra delen av socknen har en naturlig dragning mot Oskarström/Halmstad via Nissastigen medan den västra delen oftare dras mot Kvibille/E6/Halmstad. I norr gränsar socknen mot Hylte kommun (Torups förs.) och i nordväst mot Falkenbergs kommun (Asige förs.).

2011-11-02
Tabell över
befolkningsutveckling
Slättåkra¹

Ålder	1981	1985	1990	1995	2000	2005	2009	2010	Förändring 81 - 10	Förändring 81 - 10, %
0-6	70	71	76	99	56	59	54	45	-25	-35,7
7-15	115	112	96	104	123	109	87	81	-34	-29,6
16-19	41	43	56	38	45	54	65	66	25	61
20-29	101	99	104	104	78	57	72	83	-18	-17,8
30-39	120	107	109	119	133	106	92	76	-44	-36,7
40-49	79	96	111	116	108	124	132	133	54	68,4
50-59	108	98	79	97	119	127	124	124	16	14,8
60-64	65	53	58	29	44	61	76	70	5	7,7
65-74	115	115	113	93	64	70	80	90	-25	-21,7
75-79	36	42	42	42	32	30	23	22	-14	-38,9
80-w	33	44	54	50	48	46	35	36	3	9,1
Summa	883	880	898	891	850	843	840	826	-57	-6,5

Max Wehlin, Stadskontoret

Näring och service

Det är 343 personer som har anställning eller företag i Slättåkrabygden. En del av dessa bor någon annanstans och pendlar alltså till bygden (Max Wehlin, Stadskontoret).

Det finns många företag i bygden. Nedan finns tre tabeller som visar företag och institutioner grupperade enligt bransch, storleksklass och dess juridiska form. Tabellerna visar registrerade verksamheter. Det finns ingen information om de är aktiva, vilket betyder att några kan vara vilande (Max Wehlin, Stadskontoret).

Bland verksamheterna dominerar, till antalet, jord- och skogsbruk. Hit kan även räknas flera verksamheter för träning och rehabilitering av hästar. Det finns ett flertal sågverk.

Den i särklass största arbetsgivaren i bygden är Spenshult, ett privat specialistsjukhus inom hand- och fotkirurgi, reumatologi och flera typer av aktiv rehabilitering.

Det finns olika former av detaljhandel, t.ex. lanthandel med utlämning för Apoteket, ett godis- och glasscafé, släpvagnsförsäljning, lokalproducerat kött och vilt, kennel och stuteri.

Inom entreprenad finns det schakt och transport, maskinservice och trädgårdsentreprenad.

Hantverksyrken är bland annat snickare, elektriker, hovslagare, musiker, frisör.

Inom tjänstesektorn finns bl. a en revisor.

Turistnäringen representeras av en mindre stugförmedling samt sportfiske.

Företag/Institutioner registrerade i bygden	Antal
Skogsförvaltning	41
Blandat jordbruk	21
Uppfödning av andra nötkreatur och bufflar	15
Odling av övriga ett- och tvååriga växter	11
Okänd	9
Mjölproduktion och uppfödning av nötkreatur av mjölkras	6
Tävling med hästar	6
Byggnadssnickeriarbeten	5
Drivning	4
Byggande av bostadshus och andra byggnader	3
Mark- och grundarbeten	3
Vägtransport, godstrafik	3
Diverse övrig specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet	2
Elinstallationer	2
Rengöring av byggnader	2
Uthyrning och förvaltning av egna eller arrenderade, andra lokaler	2
Verksamhet i andra intresseorganisationer	2
Övrig fritids- och nöjesverksamhet	2
Ambulerande och tillfällig handel med övriga varor	1

Annan naturvetenskaplig och teknisk forskning och utveckling	1
Artistisk verksamhet	1
Däckservice	1
Grundskoleutbildning och förskoleklass	1
Handel med egna fastigheter	1
Hårvård	1
Kyl- och frysinstallationsarbeten	1
Livsmedelshandel med brett sortiment, ej varuhus eller stormarknad	1
Måleriarbeten	1
Odling av spannmål (utom ris), baljväxter och oljeväxter	1
Partihandel med uttjänata fordon	1
Reparation av maskiner	1
Restaurangverksamhet	1
Skogsskötsel	1
Skötsel och underhåll av grönytor	1
Specialiserad butikshandel med konfektyrer	1
Specialiserad detaljhandel med drivmedel	1
Specialistläkarverksamhet inom öppenvård, ej på sjukhus	1
Sportklubbar och idrottsföreningars verksamhet	1
Sågning av trä	1
Sömnad av gardiner, sängkläder och linnevaror	1
Takarbeten av plåt	1
Teknisk konsultverksamhet inom industriteknik	1
Uppfödning av får och getter	1
Uppfödning av hästar och andra hästdjur	1
Verksamhet i religiösa samfund	1
Värme- och sanitetsarbeten	1
Övrig förvaltning av egna eller arrenderade fastigheter	1
Övrig service till skogsbruk	1
Övrig textilietillverkning	1
Summa antal företag/institutioner	170

Storleksklasser (antal anställda) i storleksordning

100-199 anställda	1
10-19 anställda	2
7-9 anställda	2
5-6 anställda	1
3-4 anställda	1
1-2 anställda	9
0 anställda	154
Summa antal företag/institutioner	170

Juridisk form

Fysisk person	141
Aktiebolag	13
Enkelt bolag	6
Handelsbolag, kommanditbolag	3
Ideell förening	3
Kommun	1
Registrerat trossamfund	1
Samfällighet	1
Övrig stiftelse och fond	1
Summa antal företag/institutioner	170

Servicen i bygden består bl. a av att det i Slättåkras finns en F-6 skola och vid lanthandeln finns det en återvinningsstation. Bokbussen kommer varannan vecka och Posten har lantbrevbäring. Närmaste vårdcentral finns i Oskarström.

Från Slättåkra och ut till E6:an är det åtta kilometer och riksväg 26 (Nissastigen) går igenom socknens östra delar. Många yrkeschaufförer, turister samt arbetspendlande kör igenom Slättåkra då detta är en genväg mellan Nissastigen och E6:an.

Det finns mycket begränsade allmänna kommunikationer till och från byn, under skoldagar går en buss på morgonen och en buss på eftermiddagen till Kvibille. Vissa bussar går om man ringer dagen innan, detta gäller dock bara boende. (Källa: Hallandstrafiken)

Föreningar

GF Gnistan har träning för såväl barn som vuxna i idrottshallen. Föreningen har danskurser två kvällar i veckan i Slättåkragården, där även Skytteföreningen erbjuder luftgevärsskytte för såväl unga som gamla. Säsongen 2011-2012 deltar man med två lag i Hallandsserien.

Idrottshallen utnyttjas även av föreningar med förankring på annan ort. Föreningen Slättåkragården administrerar och förvaltar, med kommunalt stöd, bygdegården som utnyttjas till idrottsaktiviteter, fester och större föreningsmöten. Här finns även omklädningsrum med biutrymmen för den fotbollsverksamhet, som förut fanns på orten.

Rödakorskretsens medlemmar deltar i frivilligarbetet vid Kupan i Halmstad och man har viss uppsökande verksamhet bland gamla och sjuka inom församlingen. Kyrkan erbjuder körverksamhet för barn och vuxna. Det finns även en syförening, som genom sin årliga adventsförsäljning skänker pengar till lokala, nationella och internationella ändamål. Kyrkan har under höst och vår regelbundet öppen verksamhet för ”daglediga” och seniorer.

Slättåkra bygdeförening har ett brett medlemsstöd och man arbetar med flera övergripande verksamheter, t.ex. har föreningen under snart tjugo år ansvarat för driften av idrottshallen. Vidare har föreningen en särskild ungdomssatsning där man genom frivilliga föräldrainsatser håller en drogfri ungdomsgård öppen i idrottshall samt matsal varje fredag mellan klockan 19-23 (under terminstid). Hit kommer även ungdomar från Åled, Oskarström och Kvibille, då man på dessa orter inte kan erbjuda något liknande. Föreningen för en aktiv dialog med kommunen via samverkansmöten två till tre gånger om året.

Skolföreningen arbetar aktivt för att skolan ska utvecklas på ett positivt sätt. Tillsammans med Bygdeföreningen har de drivit frågan om att öppna upp för fler förskolebarn samt att få den gamla skolbyggnaden omklädd och målad, vilket i skrivande stund är igång. Skolföreningen driver även frågan vad det gäller en ny lekplats i parken bakom affären. En skrivelse angående detta skickades i till kommunen i juli 2012.

Johansfors Intresseförening arrangerar många olika aktiviteter för sina medlemmar, bl. a. bouleträffar.

Centerpartiet och Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) har lokalavdelningar på orten, man bedriver dock inte några utåtriktade verksamheter.

Kultur och nöje

Slättåkra bygdeförening arrangerar varje år en sommarfest med lekar och dans. Årsmötet i början av november brukar samla mycket folk, då man kombinerar detta med kalkonmiddag och dans till någon orkester. I december har man de senaste åren arrangerat en julmarknad med såväl lokala som externa utställare.

Föreningen Slättåkragården inbjuder varje år till Valborgsmässofirande med sång, tal och ett storslaget fyrverkeri. I Slättåkragården arrangeras också regelbundet teckningsfester med mat och dans.

Kyrkans körer brukar inbjuda till såväl en sommarkonsert (maj/juni) som en advents- eller julkonsert. I församlingshemmet ordnar kyrkan 4-6 ggr/år olika föredrag i samband med församlingsaftnar. Kyrkan arrangerar även Pilgrimsvandring varje år i maj.

En vedeldad bastu hålls öppen för damer och herrar varje fredagkväll, mellan september och juni.

Turism

En stor del av det nybildade naturreservatet Biskopstorp ligger inom församlingen och lättast hittar man dit via infart från Lya eller Mossarp. Projektet (907 ha) är en av de största satsningarna på skogsreservat i södra Sverige och står för ett stort mått av nytänkande och framsynhet. I områdets många sluttningar och branter växer några av Hallands äldsta och mest värdefulla gammelskogar av bok och ek. I Biskopstorps skogar lever ovanliga lavar, skalbaggar, mossor, svampar och fåglar. I dagsläget är över 100 rödlistade arter (det vill säga arter som är hotade eller nära hotade) kända från området! Förhoppningarna är att området utvecklas till en Noaks ark där en stor del av de hotade västsvenska arterna får en fristad. Utveckling av friluftslivet i området pågår och i dagsläget finns tre vandringsleder med informationstavlor längs lederna anlagda (Källa: Länsstyrelsen Hallands Län).

Hallandsleden slingrar sig fram genom socknen och det finns vindskydd för övernattnings vid Döbla. Leden genom socknen är ganska kuperad och erbjuder olika naturtyper.

Bygdeförening har via sin ”hembygdsgrupp” iordningställt nio stycken vandringsstigar med olika sevärdheter av såväl biologisk som kulturhistorisk art. Särskilda kartor med dessa har tagits fram och det finns informationstavlor vid bl.a Slättåkragården och församlingshemmet.

För den kyrkohistoriskt intresserade är kyrkan med delar från 1100-talet värt ett besök. Kyrkan är öppen, enligt överenskommelse med personal.

Särskilt turistboende med stugor eller motsvarande finns inte. I Ryåsen kan man hyra rum med pentry. Det finns idag två rum med två sängplatser vardera och det går att beställa frukost. Husvagnar och husbilar kan hyra plats vid Slättåkragården.

Framåtblick

Slättåkras styrkor, resurser och möjligheter

- Närhet till Halmstad (20 minuter till centrum)
- Närhet till Falkenberg (35 minuter till centrum)
- Nära natur med höga värden
 - (naturreservatet Biskorpstorp, svampskogar och vandringsleder).
- Gott om mark, stora skogar - livsrum
- Råvaror från lant- och skogsbruk
- Stor maskinpark förknippad med skogs- och lantbruk samt hantverksyrken.
- Lediga tomter, några är byggklara.
- **Trygghet, småskalighet och lugn lockar.**
- **Skola och förskola**

Slättåkras utmaningar

- Befolkningen har minskat stadigt (-6,5 %) och medelåldern ökat under de senaste trettio åren. Befolkningen i åldersklasserna mellan 0-40 år har minskat i antal. Även befolkningen äldre än 65 år har minskat, medan gruppen som är mellan 40-65 år växer.
- Elevunderlaget för skolan minskar.
- Infrastruktur och kommunikation.
 - Möjligheterna till bredband i bygdens ytterområden är liten.
 - Två av de stora vägarna är i dåligt skick.
 - Kollektivtrafik saknas.
- Möjligheten att förvärvsarbeta i Slättåkra är liten.
- Näringslivet har låg förädlingsgrad.
- I Slättåkra är vi idag bilberoende.
- Skapa engagemang

Scenarier - bygdens troliga utveckling

Slättåkra är självöverlevande. Närheten till tillväxtstaden Halmstad, gör att folk alltid kommer vilja bo i Slättåkra. Dock krävs det åtgärder för att förhindra en del pågående negativ utveckling. Medelåldern ökar, vilket kan komma leda till att förutsättningarna för att ha en skola försvinner. Möjligheten att försörja sig i bygden minskar stadigt, vilket leder till ett ökande arbetspendlande. Bilberoendet ökar och därmed även kostnaderna för Slättåkraborna och miljön. Sammantaget medför detta att Slättåkra är på väg mot ett läge med mindre aktivitet i bygden, färre anledningar att träffa varandra och att yrkeslivet hamnar på annan ort. Slättåkra blir allt mer endast en plats att sova på.

Det har länge varit en nackdel för Slättåkra att det ligger skogsnära, men det kan vändas till en fördel. I Halland vill man bo vid kusten. Det har lett till en överexploatering av kustområdena. Idag är det trångt och dyrt att bo längs kustens villagator. Det kommer att finnas ett ökat intresse för ett större lugn och lägre boendekostnader och det kan Slättåkra erbjuda. Redan idag finns det ett antal byggklara tomter till försäljning.

Dessutom finns en stark trend för enkla och genuina produkter, som förknippas med sund livsstil och hälsa. Dagens hallänningar lever avskärmade från naturen. Idag är det få som vet hur hö luktar, att ryggbiffen inte är fyrkantig innan den hamnar i paketet och att den dessutom kommer från nötboskap. Få har upplevt hur tyst det är i skogen. I handeln tar halvfabrikaten över på bekostnad av basråvarorna. Detta gäller inte bara mat. Ett exempel kan vara att man idag köper en byggsats med förborrade hål och medföljande hammare om man vill spika ihop en fågelholk. Många vill leva annorlunda, men saknar kunskap. Den som då kan erbjuda enkla sunda basprodukter har goda möjligheter till bra affärer. I Slättåkra finns kunskaper och utrymme för att starta företag som utnyttjar detta, utnyttjar trenden att gilla lokalproducerat. Det handlar inte i första hand om spektakulära vildmarksupplevelser eller SPA-behandlingar. Nej, snarare om lokalproducerade vardagliga varor och tjänster med råvaror från bygden. Allt från byggtjänster till surdegsbröd.

I Slättåkra finns många attraktiva "föräldrahem", som inte utnyttjas. Varför är det så? Vi tror det beror på att det finns för lite som attraherar yngre familjer i Slättåkra. Är man idag 20-30 år så hittar man sannolikt sitt jobb utanför Slättåkra. Det är då troligt att man inte vill ta över släktegendomen. Man flyttar. Men, familjen vill inte sälja huset, det har ju gått i arv i släkten. Huset omvandlas då till ett sommarställe. Hade det funnits möjlighet till jobb i Slättåkra och någon aktivitet, som höll kompisarna kvar så hade sommarstugorna istället fyllts med barnfamiljer, vilket hade gynnat hela bygden. Det är nog ofrånkomligt, och dessutom positivt, att tjugotåringar flyttar till staden. Det Slättåkra behöver sträva mot är att trettioåringar vill och ges möjlighet att flytta tillbaka. Fler möjligheter att få jobb och aktiviteter som intresserar denna åldersgrupp gör att de gärna vill ta över släkthusen.

Sammanlagt krävs en rad åtgärder som:

- Gynnar ett ökat småföretagande
- Frigör de attraktiva boenden som finns
- Skapar aktiviteter för alla åldergrupper
- Marknadsför bygden

Lyckas vi med det kommer Slättåkra att utvecklas till en aktiv landsbygd med framtidstro och hög livskvalitet.

Vision för Slättåkra

- En landsbygd med framtidstro

Detta uppnår vi genom arbete för:

- God servicegrad i form av:
 - Flera boendeformer
 - Möjlighet att förvärvsarbeta i bygden
 - Skola F-6
 - Bra infrastruktur
 - Lokalt näringsliv
 - Naturliga mötesplatser

Vilket leder till:

- Jämn och stabil åldersfördelning

Handlingsplan Slättåkra

Vad ska göras?	Vem gör det?	När? Tidsplan?	Hur ska det göras?
Skapa mötesplatser för företag i bygden.	Jesper Sandström jesper@halmstad.net 035-104910	Under 2013	Förfrågningar Annonsering via Bygdebladet
Marknadsför Slättåkra som företagervänligt			
Bilda företagsförening			
Undersöka möjligheter till äldreboende samt ungdomsboende	Kristina Abrahamsson Kristina.abrahamsson@utb.halmstad.se	Under 2013	Tar kontakt med lokala entreprenörer, HFAB, etc. Bjuda in mäklare till styrelsemöte. Annonserer ut tomterna på Plogvägen.
Arbeta för fler tillgängliga tomter utanför Slättåkra by			
Uppmuntra omvandling av sommarstugor till permanentboenden			
Lobba för ytterligare en förskoleavdelning till Slättåkraskolan	Carina Bengtsson Borglund73@yahoo.se	Innan höstterminen 2012	Samtal med rektor Pia Bagge
Buslinje alternativt Kvibille-Slättåkra-Oskarström	Mikaela Larsson mikaelalarsson@home.se 035-69244 Carina Bengtsson Borglund73@yahoo.se	Långsiktigt	Påtryckningar hos kommunen
Cykelbana Kvibille-Slättåkra-Oskarström			
Trafiksäkerhet			
Samåknings APP			
Åtgärda vägarna mellan Slättåkra - Gräsås samt Slättåkra - Oskarström			
Planera för ett friluftsspår liknande Prins Bertils Stig vid bastun			
Ny lekplats i parken samt grillplats	Kristina Abrahamsson Mikaela Larsson		

Vandringslederna i toppskick	Carl-Gustav Andersson "Putte" Carlg2@hotmail.se 03569074	Innan sommaren 2013	Grupp på tio personer hjälps åt med att fördela arbetet. Putte rapporterar till styrelsen.
Anordna gemensamma träffpunkter	Margaretha Gustafsson 035-69170		Idéspruta/resursperson
Förstärka samarbetet mellan Skolföreningen och Slättåkra bygdeförening.	Fredrik Jörgensen 035-69088	Kontinuerligt	Skicka representant till styrelsemötena.